

Kirsti Luova ja Mikko Mononen (kuv.): Vellamo, veden tyttö (Pieni karhu 2002)

Eräänä yönä tähti tipahtaa veden vanhus Murrun kämmenelle. Vaikka tähtityttö saa Murrulta lahjaksi pyrstön ja kodikseen järven aallot, hän kaippaa silti tähtiystäviään ja lentämistä. Kirstin Luovan kiehtova satu rakentaa aivan oman vedenalaisen mytologian vanhoja vesimyyttejämme unohtamatta.

Kenelle? *Vellamo, veden tyttö* sopii erittäin hyvin ryhmässä ääneen luettavaksi Mikko Monosen upeiden, suurien värikuvien ansiosta. Tarina kiehtoo ja vie mennessään niin päiväkotikäiset kuin alakoululaisetkin. Myyttien käsittelyn yhteydessä kirja sopii mainiosti myös yläkouluun ja toiselle asteelle!

MURRU JA MUITA TARUOLENTOJA

Vanhat hauet aukoivat suuria leukojaan ja uivat tyyniin syvänteisiin, pikkukalat vilistivät kohti poukamia, sillä Murrun huokaukset panivat järven vedet vyörymään. (s. 7.)

▪ Järven pohjassa pitää vetistä majaansa veden vanhus Murru. Murrun huokaukset laittavat kalat liikkeelle, vyöryttävät vesimassoja ja liikuttavat laineita. Keksikää piirtämällä ja kirjoittamalla omia taruolentoja luonnonilmiöiden taakse. Minkälainen taruolento laittaa pyörremyrskyt liikkeelle ja miten? Mistä saa alkunsa tuuli, tulivuorenpurkaus, sade, maanjäristys, ukkonen tai lumisade?

KIRJE KOTIVÄELLE

Vellamo kiukutteli: "Älä kerro enempää! Minä en välitä kuulla loiskuvia ja litiseviä tarinoita." — "Huuu-oomaan sen," Murru sanoi. "Jospa keksisit itsellesi tekemistä." — "Mitä tekemistä? Kaikki täällä vain uivat, kukaan ei lennä. Kalat mulkoilevat pyöreillä silmillään, kukaan ei säkenöi." (s. 16.)

▪ Vellamo kaippaa kotiinsa, on kesä, yöt ovat vaaleita eikä muita tähtiä näy taivaalla. Kirjoittakaa Vellamon kirje kotiin. Mitä Vellamo voisi kertoa toisille tähdille elämästään järven pohjassa?

LUONNON VÄREJÄ

"Miksi lehdet ovat keltaisia ja punaisia?" Vellamo ihmetteli. "Ilosta," Murru sanoi. "Ne säilövät kesän ilot itseensä ja hyppäävät puusta alas. Puu nukkuu ja keväällä se synnyttää uudet lehdet. Kunhan talvi tulee, järvikin nukkuu, sitten saadaan levätä." (s. 22.)

▪ Tehkää retki pihalle ja tutkikaa, mitä värejä pihamaalta löytyy. Miksi kasvit, maa, ilma ja eläimet ovat juuri sen värisiä kuin ovat? Murru kertoi lehtien syksyllä muuttuvan ilosta punaisiksi ja keltaisiksi. Mitkä muut asiat vaihtavat luonnossa väriä syksyisin tai keväisin? Miksi? Keksikää muutoksille aivan uusia, yllättäviä syitä.

TULINUOLI

Kun salama syöksähti järveen ja valaisi kirkkaasti koko pohjan, Vellamo huusi: "Odot! Näytä kuka olet!" Salama pysähtyi ja kääntyi Vellamoon päin ja Vellamo näki, että salama oli poika, jonka silmät säihkyivät ja koko olemus leimusi kuin tuli. Hänellä oli pitkä punainen viitta ja kullanpunaiset hiukset. Vellamo katsoi häntä ihastusta täynnä ja sanoi: "Sinähän olet kuin tähti!" – "Minä olen Tulinuoli, Ukkosen poika, meitä on monta veljeä." Poika seiso paikallaan ja säteili valoa aivan kuin tulenlieskojen nuolemana. "En voi jäädä veteen, loikkaan takaisin pilviratsuni selkään." "Ota minut mukaasi," Vellamo sanoi. Salama-poika tarttui Vellamoa kädestä ja he lennähtivät suoraan ylös vedestä pilviin. (s. 23.)

- Vellamo lentää Tulinuolen mukana seikkailemaan taivaalle. Katsokaa aukeaman 24–25 kuvaa ja kuvitelkaa Vellamon ja Tulinuolen retki. Mitä he näkevät matkallaan? Millaisiin seikkailuihin he päätyvät? Mitä Tulinuoli haluaa näyttää Vellamolle? Näkeekö Vellamo, joka on ennen asunut taivaalla tähtenä, jotain tuttua?
- Vellamo on entisessä elämässään ollut tähti ja Tulinuoli on salama. Mieti, millaisia henkilöahmoja muut luonnonilmiöt voisivat olla? Keksikää luonnonilmiöitä. Miettikää, millainen olisi aurinko, tuuli, pilvi, ukkonen, sadepisara, lumihiihtäjä jne. Kehitä jostakin niistä henkilöahmo. Keksi hänelle nimi, ikä, luonteenpiirteet, ulkonäkö, perhe, ystäviä ja harrastuksia. Piirrä kuva hänestä.

TÄHTIELÄMÄÄ

Tulinuolen veljet jatkoivat hurjapäistä taisteluaan. He rummuttivat pilviratsujensa kylkiä niin että kuului kova pauke ja jyrinä. Tulinuoli huudahti ohimennessään: "Eikö ole komea orkesteri?" Vellamo piteli korviaan ja nyökkäsi. Tämä oli ihan toista kuin Murrun huokailut ja kurlutukset. (s. 26.)

- Vellamo on tunteellinen tähti, hän iloitsee, nauraa, suree ja kiintyy. Tulinuoli veljineen rakastaa taistella keskenään ukkospilvillä ratsastaen. Millainen tähti sinä haluaisit olla? Mitä harrastaisit, miten pukeutuisit, mitä pelkäisit?

VEDENHALTIJAKSI *Murru meni nukkumaan, ja niin Vellamo otti vähitellen hoitaakseen järven tehtävät ja oppi rakastamaan kirkkaita vesiä ja kauniita rantoja (s. 38).*

- Millaisia tehtäviä Vellamo sai hoitaakseen vedenhaltijana? Millainen on vedenhaltijan tavallinen päivä? Kirjoita Vellamon päivän kulku. Mitä hän tekee ensimmäisenä, kun herää? Entä kello 12, 16, 19 ja 22?

ILON ILMAUKSIA, SURUN SANOJA

Kalat heiluttivat eviään ja värisyttivät pyrstöään, simpukat naksuttelivat kuoriaan, ravut tanssivat takaperin. (s. 38.)

- Järven väki iloitsee, kun Vellamosta tulee veden prinsessa. Simpukat naksuttelevat kuoriaan ja ravut tanssivat takaperin. Mitä muut eläimet ja kasvit tekevät kun ne ovat surullisia tai iloisia? Listatkaa erilaisia eläimiä ja kasveja, kirjoittakaa sitten lyhyitä kuvauksia siitä, miten ne liikkuvat nähdessään jotain mukavaa tai ikävää.